

"יחד שבטי ישראל-המחלוקת והשלום"

1. מדרש ויקרא רבה פרשה ל' פסקא י"ב:... עץ עבות אלו ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה וערבי נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים ומה הקב"ה עושה להם לאבדן אי אפשר אלא אמר הקב"ה יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה הה"ד (עמוס ט) הבונה בשמים מעלותיו ואימתי הוא מתעלה כשהן עשויין אגודה אחת שנאמר (שם) ואגודתו על ארץ יסדה לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון".

2. האדמו"ר מפיאסצנה בספרו "אש קודש" עמ' צב-צג:... שיש כלל שנעשה רק מן פרטים נפרדים... ויש כלל שבאמת הוא עצם אחד פשוט, שהפרטים הם ענפים אשר מסתעפים ממנו... למשל כשרואים שאיזה פירות כשנפלו מן העץ ונפרדו מן השורש נרקבו, יודעים כבר שהשורש של האילן אחדות אחת הכולל את הכול... וכעין זה הוא ענין הכלל ישראל. לא הכלל נעשה מן הפרט (אוסף של פרטים) רק להיפך הפרט נסתעף מן הכלל כלומר לא מפני שאנשים פרטיים מישראל נתאגדו יחד לכן נעשה בזה כלל ישראל, רק העיקר הוא נשמת ישראל הכוללת כל ישראל וממנה נסתעפו אנשים פרטיים".

3. מאמרי הראי"ה חלק א' עמ' 148-149 "הסוכה האחת": "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות מלמד שכל ישראל ראויים לישיב בסוכה אחת... אחרי אשר אור התשובה הופיע בעולמנו, על ידי קדושת יום הקדוש, יום הכפורים, וכל ישראל נטהרו מחלאת החטא, אז הטוהר הנשמתי מתגבר בקרבנו ויבוא השכל הטהור הגנוז במעמקי נשמתינו להאיר את אופק חיינו... אז כאשר בא אחר כך החג הקדוש חג הסוכות הוולך ובא עלינו לטובה, הננו כבר מתכשרים לבא, על ידי טהרת השכל המאיר עלינו, לידי תפיסת החיים העצמיים השופעים ממקור האמת המוחלטת עלינו, ועל ידי זה יכולות הדיעות המופרדות להיות הולכות ומתאחדות ותחת המאפל של הפרודים והמשטמות, ריבי המפלגות והסכסוכים האישיים, המשחיתים בנו כל חלקה טובה, ברוח ובחומר, יבא האור הטהור הנאצל על קדושתה של הסוכה ומגרש מאתנו את צללי הבלהות של הדמיונות המתעים. ואור תורה, וזוהר יראת שמים באהבת אמת, הולך ומתפשט על כל מהותנו לאחד על ידם את הרעיונות למיניהם ואז הרינו מתעלים ומגיעים ליקרת האחדות השלמה הראויה להיות מופיעה באור קדושתה על כל מפזורי ישראל כולם. וכל ישראל נעשים ראויים לישיב בסוכה אחת".

4. מסכת אבות פרק ה' משנה י"ז: "כל מחלוקת שיהיא לשים שמים, סופה להתקיים. ושאין לשים שמים, אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שיהיא לשים שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאין לשים שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו". רע"ב על אבות פרק ה' משנה י"ז: "... והמחלוקת שהיא לש"ש התכלית וסוף המבוקש מאותה מחלוקת להשיג האמת. וזה מתקיים כמ"ש מתוך הויכוח יתברר האמת. וכמו שנתברר במחלוקת הלל ושמאי. שהלכה כב"ה ומחלוקת שאינה לש"ש תכלית הנרצה בה היא בקשת שררה ואהבת הניצוח. וזה הסוף אינו מתקיים. כמו שמצינו במחלוקת קרח ועדתו. שהתכלית וסוף כוונתם היתה בקשת הכבוד והשררה והיו להיפך".

5. רבי נחמן ליקוטי תפילות: "על ידי המחלוקת שחולקים על האדם עושים לו טובה, כי על ידי זה יכול לגדול ולצמוח. כמו שנוטעים גרעין בארץ, אם היתה כל הארץ הדוקה יחד לא היה אפשר שיגדל ויצמח מהגרעין אילן. בהכרח שתחלק האדמה קצת כדי שיהיה מקום לאילן להתגדל. כמו כן על ידי המחלוקת שחולקים על ידי זה נותנים לו מקום להתגדל ולצמוח".

6. עולת ראייה חלק א' עמ' של: "אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר: "וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך" - אל תקרי בניך אלא בוניך (ברכות טד). **יש טועים שחושבים, שהשלום העולמי לא יבנה כי-אם ע"י צביון אחד בדיעות ותכונות,** וא"כ כשוראים ת"ח חוקרים בחכמה ודעת תורה, וע"י המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך השלום. ובאמת אינו כן, כי השלום האמתי אי אפשר שיבוא לעולם כי-אם דוקא ע"י הערך של רבוי השלום. **הרבוי של השלום הוא, שיתראו כל הצדדים וכל השיטות, ויתבררו איך כולם יש להם מקום** כל אחד לפי ערכו, מקומו וענינו. ואדרכא גם הענינים הנראים כמיותרים או כסותרים, יראו כשמתגלה אמתת החכמה לכל צדדיה, שרק ע"י קיבוץ כל החלקים וכל הפרטים, וכל הדעות הנראות שונות, וכל המקצעות החלוקים, דוקא על ידם יראה אור האמת והצדק, ודעת ד' יראתו ואהבתו, ואור תורת אמת. על-כן תלמידי חכמים מרבים שלום, כי במה שהם מרחיבים ומבארים ומילדים דברי חכמה חדשים, בפנים מפנים שונים, שיש בהם רבוי וחילוק ענינים, ובזה הם מרבים שלום, שנאמר וכל בניך למודי ד'. כי כולם יכירו שכולם גם ההפכים בדרכיהם ושיטותיהם כפי הנראה, המה כולם למודי ד', ובכל אחת מהנה יש צד שתתגלה על ידו ידיעת ד' ואור אמתו. ...הרבוי הוא רב שלום בניך, אל תקרי בניך, אלא בוניך, כי הבנין יבנה מחלקים שונים, והאמת של אור העולם תבנה מצדדים שונים ומשיטות שונות, שאלו ואלו דברי אלהים חיים, מדרכי עבודה והדרכה וחנוך שונים, שכ"א תופס מקומו וערכו. ואין לאבד כל כשרון ושלמות כ"א להרחיבו ולמצא לו מקום, ואם תראה סתירה ממושג למושג, בזה תבנה החכמה ביתה, וצריך לעיין בדברים איך למצא את החוק הפנימי שבמושגים, שבזה יתישרו הדברים, ולא יהיו סותרים זא"ז, ורבוי הדעות שבא ע"י השתנות הנפשות והחנוכים דוקא הוא המעשיר את החכמה והגורם הרחבתה, שלסוף יובנו כל הדברים כראוי ויוכר שאי אפשר היה לבנין השלום שיבנה כ"א ע"י כל אותן ההשפעות הנראות כמנצחות זא"ז".

7. מאמרי הרא"ה א' עמ' 77-76-מסע המחנות: "דומה לנו שהננו מחולקים לשני מחנות. תמיד רגילים לצלצל אצלנו בשני השמות המהווים את הקהל שלנו בכללו, והם "חרדים" ו"חופשים". שמות חדשים אשר מאז לא היו רגילים להיות מתבטאים אצלנו כלל. ידענו שאין בני האדם שווים במדרגותיהם, בייחוד במה שנוגע לתוכנם הרוחני, שהוא יסוד החיים, אבל שיהיה שם מוגבל ומיוחד לכך המתאר סיעות ומפלגות, מזה לא ידענו. וכדומה שבזה ודאי יש לנו לומר שהימים הראשונים היו טובים מאלה, והלוואי שנוכל להשכיח מאתנו, בכלל, את אלה שני השמות העומדים לנו לשטן על דרך החיים האיתנים והטהורים הראויים להיות שבים אלינו באור ד' אשר יאיר לנו. ההבלטה של שני השמות הללו וההסכמה הדמינית המקשרת את האישים הפרטיים - שכל אחד מהם יתאמר לומר: אני הנני ממחנה זה, השני אומר גם הוא: אני הנני מחנה זה, וכל אחד ואחד הוא מרוצה מעמדתו - הרי הוא סותם את הדרך של התיקון ושל ההשתלמות משני הצדדים. "החרד", כלומר מי שהוא חושב את עצמו שהוא שייך למחנה זה שקוראים לו "חרדים", הרי הוא מביט הבטה מלמעלה למטה אל המחנה השני "החופשים". ובמה שנוגע למחשבות של תיקון, של חיפוש מעשים ושל תשובה, הלא מיד הוא שולח סקירת עין אל המחנה השני העומד לפניו בכל מערומיו מתורה ומצוות והוא חושב בדעתו, שהתשובה במלוא מובנה הלא שם היא דרושה, אליהם הדברים מכוונים, להם ולא לו. ו"החופשי", כלומר, מי שהוא עומד בזה המחנה שהוא מתאמר בשמו המודרני הזה, הרי הוא בוודאי חושב, שכל הרעיון של תשובה הרי הוא נוסח "חרדי" שאינו שייך לו כלל. ונמצא, שמכאן ומכאן הננו עומדים קרחים, ומוצא לרפואת מכאובינו הנפשיים מאין יבוא? זה העיכוב האחד. ועוד עיכוב שני, מה שהוא איננו קל מן הראשון, כמו קיר ברזל עומד לפנינו בין מחנה למחנה, וההארה הכללית ממקור האחדות האלקית הקדושה המוכרחת להיות שורה על עם ישראל הגוי כולו, הרי היא כמו מתעלמת מעינינו והננו ממששים כעיוורים באפילה. אין לנו עצה אחרת, אמנם כי אם להסיר את שמות הבעלים הללו מעל מחנותינו. באמת, לא שני מחנות כי אם שלושה מחנות הננו מונים מאז. מסורת ישנה היא ש"ציבור" הוא כולל במובנו כפי הנוטריקון שלו "צדיקים בינונים ורשעים... והננו צריכים להחליט, כי כוח כמוס של הצעדה לטובה ישנו בכל המחנות ובכל אישי האומה, ובייחוד בכל אלה שהערך הכללי של ישראל ותקוותו יקרים להם באיזו מידה שהיא. **נתוודע איש אל אחיו בשם ישראל הכללי, לא בשם מפלגתי ומחנותי.** נדע, שיש לנו בכל מחנה הרבה מה לתקן והרבה מה לקבל מהאור והטוב זה מזה, ואז תופיע עלינו האורה העליונה הכללית אשר בה ניוושע תשועת עולמים, ותתקיים בנו התפילה המוקדשת קודש קודשים, שהננו עתידים להביעה בכל כך המיית נפש "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם".

8. אגרות הראי"ה חלק א' עמ' יז: והנה אינני נכנס כלל בהויכוח שבין "ציוני ציון" לה"אוגנדיים". ודאי נמצאים בשתי המפלגות אנשים ישרים ואוהבי-עמם באמת, שאינם פונים כלל ערף להעבר, כמו שישנם אנשים כאלה גם בין המתנגדים לעקר התנועה הציונית בכללה. סימן רע הוא למפלגה אם היא חושבת שרק עמה הוא מקור חיים, של כל החכמה וכל היושר, וכל זולתה הכל הבל ורעות רוח.

9. "ברל" מאת אניטה שפירא, חלק ב' עמ' 590: חילוקי הדעות בין ברל וזבוטינסקי הקיפו את כל שטחי הפעילות הציונית: הגנה, טירור התיישבות, עליה, וכאשר ניסו לנסח את עמדותיהם בכתב, התברר שהפער רחב ביותר. לקראת סיום השיחה הפטיר ז'בוטינסקי: "אני עצוב מאד מדבריך, רואה אני שאין אתה מחשיב אותנו כלל... אתה רוצה בי אישית, שאהיה בתוך התנועה הציונית, אתה רוצה בנו רק כדי להפטר מהערך המפריע שלנו". ברל הסביר לז'בוטינסקי את יחסו ליריבים פוליטיים: "כשאני רואה מתנגד, רוצה אני לדעת מדוע הוא מתנגד. ואעפ"י שאני בוטח בדרך כלל בצידקת דרכי, הריני נוטה להניח כי איזה פגם שיש בי ובתנועתי, הוא שמזין ומפרנס את המתנגד. אתם קיימים בגלל איזה פחת שיש בנו".

10. אורות ע"מ ע"ז פסקא כ"ה: "סמוך לעקבא דמשיחא מתרבה סגולת האחדות באומה, המעשים הטובים והדעות והאור האלקי הנמצאים בצדיקים פועלים על קדושת הכלל יותר מבשאר הזמנים. טמונה היא סגולה זו במטמון של קטגוריא ומריבות, אבל תוכו רצוף אהבה ואחדות נפלאה, שמעוררת הרגשה כללית לצפיה לתשועת הגוי כולו".